

ADVIES Nr 21 / 2002 van 27 juni 2002.

O. Ref. : 10 / IP / 2001 / 340

BETREFT : De registratie van de cliëntenbestanden van de sociale diensten in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Bijzondere Jeugdbijstand.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid op artikel 29;

Gelet op het verslag van dhr. VAN HOVE,

Brengt op 27 juni 2002 het volgend advies uit eigen beweging uit :

1. VOORWERP VAN HET ADVIES :

De Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap heeft aan de sociale diensten bij de jeugdrechtbanken een registratie opgelegd van alle case-onderzoeken waarmee deze diensten belast worden. De opgevraagde informatie vormt geïdentificeerde persoonsinformatie van alle jongeren waarvoor zulke maatregel van de jeugdbijstand is genomen. De volgende gegevens worden verzameld :

- Gegevens betreffende de case: de naam van de aangewezen consulent bij naam en de dienst; de aard van de vordering, de openingsdatum en de looptijd;
- Gegevens betreffende de minderjarige: naam, geboortedatum en geslacht, het thuismilieu, de scholingsgraad van de ouders, de ethnische origine, de gemeente van woonplaats, hulpverleningsantecedenten, opleiding en kernproblematiek.

2. ONDERZOEK VAN DE PROBLEMATIEK :

Deze registratie vormt een verwerking van persoonsgegevens in de zin van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, gewijzigd door de wet van 11 december 1998 (hierna WVP genoemd).

In een schrijven van 23 januari 2002 geeft de Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap nadere toelichting bij deze registratie. Hieruit blijkt dat de registratie de doelstelling heeft om beleidsinformatie te verschaffen voor de uitbouw van gepaste hulpvormen en voorzieningen, en om een doeltreffend preventiebeleid te ontwikkelen. De Dienst vermeldt allerlei wettelijke bepalingen die de grondslag vormen voor de oprichting van sociale diensten bij de jeugdrechtbanken en die hun taakstelling omschrijven. Deze bepalingen staven de stelling dat deze sociale diensten een taak van openbaar belang vervullen. Zij leveren echter geen wettelijke grondslag voor de specifieke verwerking, die de registratie vormt. Evenmin wordt overtuigend aangetoond dat deze verwerking noodzakelijk is om deze taak van openbaar belang naar behoren te vervullen. Voor de verwerking van gevoelige gegevens verwijst het schrijven naar art. 6 § 2 j) en art. 7 § 2 j) WVP.

Deze ruime interpretatie is echter maar mogelijk mits het weglaten van enkele constituerende elementen uit de bepaling, nl. dat het om preventieve geneeskunde moet gaan of het beheer van gezondheidsdiensten.

De verdere mededelingen in dit schrijven tonen aan dat de Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zich pas recent van de bepalingen van de WVP bewust is geworden, maar het voornemen heeft om zich voorsnog om de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te bekommeren. Zij heeft zelfs eminente deskundigen belast met onderzoek ter zake. Zonder te willen anticiperen op de conclusies van deze eminente deskundigen wenst de Commissie toch enige aanwijzingen te verschaffen aangaande deze registratie in het kader van haar opdracht om overheden te adviseren bij het instellen van verwerkingen die de persoonlijke levenssfeer van burgers kunnen raken.

Het doel dat de Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap nastreeft bij het instellen van deze registratie is uiteraard lovenswaardig. Het willen afstemmen van het beleid op de werkelijke noden van het cliënteel en met het inzicht in de gemelde probleemsituaties een passend preventiebeleid ontwikkelen is een passende overheidsbetrachting. Hierbij moet opgemerkt worden dat de decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op 4 april 1990 (GD) een andere partner in de bijzondere jeugdzorg de opdracht geven om de overheid in te lichten aangaande de noden en behoeften in de bijzondere jeugdzorg, nl. de comités voor bijzondere jeugdzorg, opgericht in elk arrondissement. Art.4 GD omschrijft de opdracht van deze comités:

Art. 4. Het comité heeft, rekening houdend met de functionele taakverdeling zoals bepaald in de artikelen 5 en 9, tot taak :

1° daadwerkelijke bijstand en hulp te organiseren in problematische opvoedingssituaties, ten behoeve van de minderjarigen en van diegenen die over hen het ouderlijk gezag uitoefenen of hen onder hun bewaring hebben, en dit in het belang van de minderjarige;

2° aan de magistraten belast met jeugdzaken, de waarborg te verlenen dat de in 1° bedoelde bijstand en hulp daadwerkelijk zullen worden aangeboden, en hen daartoe desgevraagd mede te delen of deze bijstand en hulp werden aangevat, nog worden voortgezet of werden voltooid;

3° de omstandigheden en toestanden die negatief inwerken op de fysieke integriteit, het psycho-sociaal welzijn en de ontplooiingskansen van minderjarigen, ter kennis te brengen van private organisaties en van de overheid, met het oog op initiatieven om deze toestanden en omstandigheden te voorkomen en te bestrijden;

4° in plaatselijk of in regionaal verband met dergelijke initiatieven samen te werken, ze te ondersteunen, te bevorderen en desgevallend te coördineren.

De eerste twee opdrachten worden waargenomen door het bureau van het comité. De opdrachten 3° en 4° worden in artikel 5 nader omschreven:

Art. 5. § 2. De taken omschreven in artikel 4, 3° en 4°, worden in het bijzonder behartigd door de andere leden van het comité. Daarbij worden onder meer de volgende werkingsbeginselen in acht genomen :

1° het comité inventariseert en registreert de in artikel 4, 3° en 4°, bedoelde omstandigheden en toestanden, alsmede het geheel van de in het arrondissement bestaande initiatieven die daaraan pogen te verhelpen;

2° het onderzoekt welke leemten bestaan en stelt de prioritaire behoeften vast;

3° het onderzoekt hoe door overleg, coördinatie, of door het stimuleren van samenwerking enerzijds, bijgedragen kan worden tot het optimaliseren van de werking van voornoemde initiatieven en anderzijds tot het tegemoetkomen aan de prioritaire behoeften;

4° het initieert, stimuleert en coördineert in dat perspectief de samenspraak en samenwerking tussen alle daartoe aanspreekbare voorzieningen;

5° jaarlijks maakt het comité over deze activiteiten een verslag over aan de (regering) overeenkomstig de richtlijnen door haar bepaald;

6° het comité oriënteert en stimuleert de werking van het in artikel 8 bedoelde bureau en bespreekt jaarlijks de algemene werking ervan.

Uit deze bepalingen blijkt dat de wetgever een zorgvuldige afweging heeft gemaakt aangaande de personen die kennis kunnen nemen, enerzijds van individuele dossiers van hulpverlening (het bureau) en anderzijds van globale informatie aangaande de caseload en de beschikbare voorzieningen (het comité). Het zijn de comités en hun bureaus die, samen met de jeugdrechter, opdrachten geven aan de sociale diensten, toezicht uitoefenen op hun werking en hun bevindingen dienaangaande jaarlijks meedelen aan de overheid. Er is geenszins voorzien in een rechtstreekse informatiestroom van de sociale diensten aan de overheid. Zulke informatiestroom doorkruist zelfs de zorgvuldige afweging die wordt gemaakt in de regelgeving.

De wetgever voorziet dat de overheid richtlijnen kan uitvaardigen aangaande het jaarlijks verslag dat de comités aan haar moeten overmaken.

Deze richtlijnen zouden een zekere eenvormigheid in de verslaggeving kunnen opleggen, waaronder het verstrekken van verzameltabellen over de behandelde caseload. Op deze wijze kan de overheid alle informatie verkrijgen die zij behoeft om haar beleidsdoelstellingen te kunnen waarmaken.

OM DEZE REDENEN,

Is de Commissie van oordeel dat rechtstreeks een registratie opleggen aan de sociale diensten overbodig is en strijdig is met het decreet en bijgevolg onwettig is.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) B. HAVELANGE

(get.) P. THOMAS.